

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

Hodnocení dopadů regulace (RIA)

Předseda Legislativní rady vlády svým dopisem ze dne 25. 4. 2019 č. j. 14623/2019-UVCR rozhodl o tom, že hodnocení dopadů regulace nebude u tohoto návrhu zákona prováděno.

Zhodnocení platného právního stavu, odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Přijetím nového trestního zákoníku došlo v právní úpravě trestních sankcí k výrazným změnám, přičemž zákonodárce předpokládal, že se tyto změny projeví pozitivním směrem v uplatňované sankční politice, a to především snížením aplikace krátkodobých nepodmíněných trestů odnětí svobody a snížením počtu vězněných osob.

U trestných činů, u kterých to jejich povaha umožňuje, by měly být zásadně ukládány jiné tresty než trest odnětí svobody, ledaže by s přihlédnutím k osobním, rodinným, majetkovým a jiným poměrům pachatele, jeho dosavadnímu způsobu života a možnostem nápravy uložení alternativního trestu zjevně nevedlo k tomu, aby pachatel vedl řádný život.

Bohužel jak praxe ukazuje, toto očekávání se nenaplnilo a trest odnětí svobody (ať už ve své nepodmíněné formě, tak jako trest, jehož výkon je podmíněně odložen) je v soudní praxi i nadále ukládán ve většině případů. Naopak peněžitý trest, který může být pokládán za vhodný trest u řady trestných činů nižší společenské škodlivosti, je ukládán v nedostatečném množství a není tak využito potenciálu, který tento druh trestu skýtá. Peněžitý trest tvoří v zásadě jen nevýznamný podíl na trestech ukládaných pachatelům trestných činů a není ani nejvýznamnější alternativou k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, kdy tuto pozici zaujímá zejména podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody.

V reakci na tuto skutečnost vláda již předložila návrh zákona, který na základě vyhodnocení poznatků praxe přišel s takovými legislativními opatřeními, která zvýší počet ukládaných peněžitých trestů, a to ať již jako trestů samostatných či ukládaných vedle jiného trestu (tento návrh je projednáván Poslaneckou sněmovnou jako sněmovní tisk 453).

Předkládaný návrh na tuto předchozí aktivitu navazuje a doplňuje ji.

Cílem předkládaného návrhu zákona je zvýšit efektivitu vymáhání justičních pohledávek, jejichž správa placení se řídí daňovým řádem, kdy má dojít ke změně orgánu příslušného k jejich vymáhání. Napříště by tyto pohledávky neměly vymáhat jednotlivé soudy (v současné době vymáhá peněžitě tresty všech 86 okresních a 8 krajských soudů, pokud jej uložily, prostřednictvím svých zaměstnanců nebo prostřednictvím exekutorů), ale navrhuje se využít možnosti předvídané daňovým řádem, a tuto agendu svěřit Celní správě v rámci dělené správy, čímž dojde k žádoucí kumulaci všech pohledávek u jednoho vymáhajícího orgánu (resp. na jednotlivých celních úřadech).

V současném systému vymáhání justičních pohledávek vymáhají soudy, státní zastupitelství a Vězeňská služba jako správci daně podle daňového řádu justiční pohledávky, jejichž správa placení podléhá daňovému řádu. Těmito justičními pohledávkami, při jejichž správě placení se postupuje podle daňového řádu, jsou pořádkové pokuty (uložené podle občanského soudního řádu, soudního řádu správního, trestního řádu, podle zákona o řízení ve věcech

soudců, státních zástupců a soudních exekutorů a podle zákona o státním zastupitelství), některé náklady civilního řízení a soudního řízení správního, které platil stát, soudní poplatky, náklady trestního řízení, včetně nákladů za ustanovené obhájce, náklady mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních a některé další pohledávky podle zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (dále jen „ZMJS“), peněžité tresty, náklady spojené s výkonem vazby a s výkonem trestu odnětí svobody a náklady daňové exekuce.

V praxi se uvedené pohledávky vymáhají v režimu daňového řádu přímo soudy, státními zastupitelstvími a Vězeňskou službou nebo prostřednictvím soudního exekutora. Daňové justiční pohledávky tak vymáhají jednotlivé soudy, resp. státní zastupitelství a Vězeňská služba svými zaměstnanci, v některých případech pak využívají služeb soudního exekutora, který byl vybrán ve výběrovém řízení. Vymáhání zmíněných pohledávek je proto značně roztrženo mezi jednotlivé složky resortu justice a současně zde panuje nejednotnost v přístupu (vymáhání vlastními zaměstnanci nebo prostřednictvím soudního exekutora).

Konkrétně má smlouvu se soudním exekutorem uzavřenou 83 soudů a dalších organizačních složek státu. Naproti tomu 42 soudů a dalších organizačních složek státu si justiční pohledávky i nadále vymáhá samo prostřednictvím vlastních zaměstnanců. V rámci celé České republiky tak panuje zřejmá nejednotnost v otázce vymáhání. Shodný přístup nelze dokonce vysledovat ani v jednotlivých krajích (zejména v hlavním městě Praze, Plzeňském kraji a Zlínském kraji, rovněž v Ústeckém a Středočeském kraji) nebo u krajských soudů (7 krajských soudů využívá služeb soudního exekutora, jeden nikoliv). Dalším problémem je rovněž nedostatečná kvalifikace vymáhajících zaměstnanců, kteří jsou zařazeni do 8. platové třídy, ačkoli podle daňového řádu činí často poměrně složité úkony (celkem se agendě vymáhání daňových pohledávek v resortu Ministerstva spravedlnosti věnuje 221 osob).

Skutečnost, že pohledávky nejsou vymáhány centrálně jedním orgánem, vede k horší předvídatelnosti procesního postupu orgánů vymáhajících justiční pohledávky, k jeho nejednotnosti a též ke značné neefektivitě při vymáhání, k níž by jinak docházelo při kumulaci všech pohledávek u jednoho vymáhajícího orgánu. Tato skutečnost má bezesporu negativní vliv jak na objem neuhrazených pohledávek, tak i na samotné dlužníky. Specifikem resortu justice je, že dlužníci mají řadu pohledávek za jednotlivými složkami justice – např. pohledávky z trestního řízení spočívající v náhradě odměny ustanoveného obhájce vůči soudu, pohledávky na náklady spojené s výkonem trestu pak vůči jednotlivým věznicím, ve kterých trest odsouzený vykonával apod. – všechny tyto složky vymáhají pohledávky za tímto dlužníkem samostatně, bez vzájemné součinnosti, což je bezesporu neefektivní (nedochází ke sdílení informací) a pro dlužníka i zatěžující. V případě, kdy je pohledávka vymáhána cestou soudního exekutora, se pak k tomu přidává i otázka jeho odměny. Na základě platných právních předpisů je totiž pro dlužníka větší zátěží z hlediska placení nákladů exekuce, pokud je jeho pohledávka vymáhána cestou soudního exekutora, nežli je tomu v případě exekuce prováděné zaměstnanci soudu.

Nedostatkem či spíše důsledkem stávajícího systému je negativní trend týkající se neuhrazených justičních pohledávek, když procento neuhrazených justičních pohledávek vykazuje setrvalý nárůst.

K 31. 12. 2018 představovaly neuhrazené aktivní pohledávky, evidované všemi soudy České republiky, částku **5 906,4 mil. Kč**. Vedle toho jsou na podrozvahových účtech evidovány ještě nedoplatky tzv. pasivních pohledávek, u kterých bylo upuštěno od vymáhání (nedaňové pohledávky) nebo byly odepsány pro nedobytnost (daňové pohledávky), a to v částce 931,0 mil. Kč.

Struktura neuhrazených pohledávek je následující:

Neuhrazené pohledávky (aktivní)	daňové pohledávky	5 876,8 mil. Kč	99,5 %
	nedaňové pohledávky	29,6 mil. Kč	0,5 %
	celkem	5 906,4 mil. Kč	100 %
Neuhrazené pohledávky (pasivní)	daňové pohledávky	928,9 mil. Kč	99,7 %
	nedaňové pohledávky	2,1 mil. Kč	0,3%
	celkem	931,0 mil. Kč	100%

Z níže uvedeného přehledu je zřejmé, že nejpalčivější je situace v oblasti vymáhání pohledávek spojených s výkonem trestního soudnictví. Náklady trestního řízení, náklady za ustanovené advokáty a peněžitě tresty (včetně peněžitých trestů a pokut uložených jinými státy, u kterých bylo rozhodnuto o jejich uznání a výkonu) se podílejí na objemu neuhrazených justičních pohledávek z 85,4 %. Soudní poplatky a náklady civilního řízení se podílejí na objemu neuhrazených pohledávek „pouze“ z 11,7 %.

Přehled o neuhrazených pohledávkách dle jejich jednotlivých druhů:

	mil. Kč	v %
1 Soudní poplatky	564,0	9,6
2 Exekuční náklady	22,5	0,4
3 Náhrady za ustanovené advokáty	2 802,6	47,7
4 Náklady trestního řízení	1 763,4	30,0
5 Pořádkové pokuty (dle § 247 DŘ)	1,5	0,0
6 Pokuty do 31. 12. 2011	38,6	0,7
7 Pokuty z civilního řízení	84,9	1,4
8 Pokuty z trestního řízení	12,2	0,2
9 Peněžitě tresty dle právní úpravy od 1. 1. 2010	434,8	7,4
10 Peněžitě tresty od 1. 1. 2018	14,7	0,3
11 Peněžitě tresty (před zák. č. 152/1995 Sb.)	0,2	0,0
12 Peněžitě tresty (předepsané po zák. č. 152/95 Sb.)	4,9	0,1
13 Náklady výkonu trestu domácího vězení	7,7	0,1
14 Náklady civilního řízení	124,9	2,1
15 Náklady soudního řízení správního	0,0	0,0

16 Pořádkové pokuty dle § 44 zákona č. 150/2002 Sb.	0,0	0,0
17 Náklady kárného řízení	0,0	0,0
18 Pořádkové pokuty v kárném řízení	0,0	0,0
19 Náklady na elektronický kontrolní systém při podmíněném propuštění	0,0	0,0

Oproti shodnému období roku 2017 přitom došlo v roce 2018 k nárůstu celkového objemu spravovaných pohledávek, a to o 6,9 % (438,9 mil. Kč). Zřejmý je též trvalý rostoucí trend objemu neuhrazených pohledávek, který oproti roku 2017 představoval 0,9 % (51,1 mil. Kč), v předchozím roce 2,3 % (129,0 mil. Kč). Následující tabulka vyjadřuje vývojový trend neuhrazených pohledávek v jednotlivých regionech od roku 2015.

(v mil. Kč)	rok 2015	rok 2016	Index %	rok 2017	Index %	rok 2018	Index %
MS Praha	712,7	753,3	+5	779,5	+3,5	790,6	+1,4
KS Praha	726,0	738,2	+1	754,8	+2,2	769,3	+1,9
KS Č. Budějovice	316,1	331,4	+5	315,7	-4,7	348,2	+10,3
KS Plzeň	521,0	526,7	+1	539,9	+2,5	546,8	+1,3
KS Ústí n. L.	761,7	793,2	+4	822,6	+3,7	848,1	+3,1
KS Hr. Králové	467,8	476,5	+2	492,3	+3,3	506,3	+2,8
KS Brno	883,7	897,6	+2	918,6	+2,3	920,0	+0,2
KS Ostrava	1 133,4	1 179,5	+4	1 202,2	+1,9	1 147,5	-4,5
VS + NS	0,1	0,1	-	0,1	0,0	0,0	0

Níže uvedené údaje ukazují, v jakém objemu byly do evidencí všech soudů České republiky v roce 2018 předepsány nově vzniklé pohledávky (vybrány jsou pouze shora uvedené pohledávky související s trestním řízením):

	mil. Kč	v %
Náhrady za ustanovené advokáty	291,6	26,3
Náklady trestního řízení	247,8	22,4
Peněžitě tresty dle právní úpravy od 1. 1. 2010	314,4	28,4

Co se týče úspěšnosti vybírání a vymáhání těchto pohledávek, je poměrně nízká. Poměr přijatých plateb v r. 2018 k objemu pohledávek podléhajících daňovému režimu evidovaných v tomto roce soudy, státními zastupitelství a Vězeňskou službou (tj. k součtu počátečního

zůstatku k 1. 1. 2018 a nápadu v roce 2018) a k nápadu v roce 2018 demonstruje následující tabulka:

	Úspěšnost vymáhání celková	Úspěšnost vymáhání z nápadu r. 2018
Náhrady za ustanovené advokáty	4,2 %	6,4 %
Náklady trestního řízení	9,7 %	33,7 %
Peněžité tresty	54,6 %	70,2 %
Všechny daňové pohledávky souhrnně	10,8 %	39,7 %

Z doložených dat plyne, že kromě nejednotnosti vymáhání justičních pohledávek je stávající systém spojen i s relativně vysokou neúspěšností, resp. nevyvozením justičních pohledávek, a dále s poměrně vysokou zátěží na straně justiční soustavy, která je vymáháním uvedených pohledávek poměrně zbytečně zatížena.

K odstranění nedostatků současného právního stavu, kdy si jednotlivé soudy, státní zastupitelství i věznice samy či prostřednictvím exekutora vymáhají pohledávky, jejichž správa placení podléhá daňovému řádu, se nabízí využití možnosti, kterou poskytuje současný daňový řád, tj. zavést kompetenční dělenou správu podle § 161 odst. 3 daňového řádu, kdy orgán příslušný k uložení peněžitého plnění (tj. v případech, ke kterým směřuje předložený návrh zákona, soud, státní zastupitelství, věznice) bude současně příslušný i k jeho vybrání, přičemž vybráním rozumí Nejvyšší správní soud přijetí dobrovolné platby, k vymáhání Celní správou pak dojde pouze v případě nesplnění platební povinnosti. K uvedenému je zapotřebí, s ohledem na textaci § 161 odst. 3 daňového řádu, výslovného zakotvení v jednotlivých předpisech.

Přijetím návrhu má být dosaženo:

- a) jednotného postupu při vymáhání justičních pohledávek, jejichž správa placení se řídí daňovým řádem,
- b) snížení nákladů spojených s vymáháním justičních pohledávek v rámci resortu justice,
- c) omezení trendu rostoucího objemu neuhrazených justičních pohledávek,
- d) snížení nákladů pro dlužníka v případech, kdy bylo vymáhání pohledávek přeneseno na soudního exekutora.

Lze předpokládat, že bude-li vymáhání provádět pouze jeden orgán, v tomto případě Celní správa, bude vystupovat jednotně a předvídatelně bez větších lokálních rozdílů. Tím dojde k unifikaci vymáhacího procesu. Zavedením kompetenční dělené správy tak dojde k tomu, že vymáhání justičních pohledávek přejde do gesce orgánu, který je pro výkon této činnosti úzce specializovaný, a proto je větší předpoklad pro úspěšnost celého procesu. Soudy, státní zastupitelství a věznice vykonávají činnosti vysoce sofistikované a pohybují se v poměrně roztržitém a složitém právním prostředí. Soustředí se proto na provádění vlastních specifických činností, přičemž vymáhání justičních pohledávek je do značné míry mimo oblast jejich působnosti (jak bylo shora zmíněno, problémem může být i kvalifikace vymáhajících zaměstnanců, kteří jsou zařazeni do 8. platové třídy, ačkoli podle daňového řádu činí často poměrně složité úkony). Návrh tak odbřemění justici od agendy, která svoji povahou neodpovídá činnosti soudů, aby mohly být uvolněné kapacity využity jinak a efektivněji. Ostatně skutečnost, že se některé soudy uchýlily k variantě vymáhání

pohledávek cestou soudního exekutora, svědčí o tom, že vymáhání pohledávek samotnou justicí zbytečně zatěžovalo soudní aparát úkoly, které zcela jistě nepatří do stěžejní činnosti justice. Z tohoto pohledu proto nelze soudům vyčítat, že se této činnosti „zbavily“ převedením na soudní exekutory, nicméně i v těchto případech soudy musí plnit své povinnosti podle daňového řádu. Na druhou stranu tím dochází k prodražování vymáhání pohledávek o odměnu exekutora, což se ve svém důsledku promítne do celkové částky vymáhané po dlužníkovi. Pokud dojde k přesunu vymáhání pohledávek na Celní správu, tento ve své podstatě nadbytečný náklad vymáhání odpadne.

Cílem návrhu je omezení negativního trendu, kdy narůstá objem neuhrazených justičních pohledávek, jak byl nastíněn výše. Tohoto cíle by mělo být dosaženo koncentrací vymáhání justičních pohledávek u organizační složky státu, která má vyšší potenciál tento trend omezit i s menším personálním vybavením. Očekává se, že přesun vymáhání justičních pohledávek na Celní správu k omezení negativního trendu přispět může. Lze zároveň předpokládat, že např. u odsouzených, popř. obviněných, kteří budou mít neuhrazené náklady trestního řízení, náhrady za odměnu ustanoveného obhájce, náklady výkonu trestu, náklady spojené s výkonem trestu, náklady výkonu vazby, náklady spojené s výkonem vazby, apod., bude zároveň z jiného titulu probíhat daňová exekuce, a tak tímto způsobem dojde k žádoucí koncentraci vymáhání pohledávek státu po těchto osobách, což bude efektivnější a pro samotné odsouzené/obviněné i méně zatěžující.

Ve vztahu k peněžitým trestům se pak od této změny očekává, že přispěje k tomu, že tato sankce bude ukládána častěji. Za výraznou okolnost, která má vliv na ochotu soudů ukládat peněžité tresty, je totiž považována povinnost soudu tento trest vymáhat. Institut vymáhání peněžitého trestu, který byl do trestního řádu opětovně zaveden v souvislosti s přijetím trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.), je často hodnocen jako do značné míry náročný z důvodu vysoké administrativní zátěže pro soudy, prodlužující vykonávací řízení a vedoucí k tomu, že k přeměnám na jiné druhy trestu dochází se značným časovým odstupem. Přenesení gesce k vymáhání peněžitých trestů na Celní správu cílí na limitaci uvedených negativ tohoto institutu.

Z hlediska posouzení objemu pohledávek, které by takto byly předávány Celní správě k vymáhání, lze uvést statistické údaje o daňových pohledávkách předepsaných v roce 2018 (za všechny složky v rámci resortu justice):

	uhrazené ve lhůtě splatnosti	neuhrazené ve lhůtě splatnosti
Počet	43 454	105 078
Finanční objem (tj. celková výše)	285 659 880	810 564 500

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky, mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie a judikaturou ESLP

Návrh je v souladu s čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle kterého lze státní moc uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon

stanoví a s čl. 2 odst. 3 Ústavy, podle něhož státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.

Mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána, právo Evropské unie, ani judikatura Evropského soudu pro lidská práva se na danou oblast přímo nevztahují.

Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Návrh na Celní správu přenáší agendu, která je spojena s nárůstem počtu vymáhaných pohledávek. Nárůst této agendy lze odhadnout porovnáním počtu justičních pohledávek, které by byly ročně vymáhány Celní správou, a počtu pohledávek vymáhaných Celní správou v rámci dělené správy pro jiné správce než jsou justiční orgány, za předpokladu, že by vymáhání justičních pohledávek v roce 2018 prováděla Celní správa. Podle jednotlivých krajů by došlo k nárůstu pohledávek na Celní správě o 17 až 44 %.

Celní úřad pro	Počet justičních pohledávek v roce 2018	Počet předpisů dělené správy za rok 2018	Nárůst v % na Správě příjmů
hlavní město Prahu	22 072	53 203	42 %
Jihočeský kraj	4 315	25 395	17 %
Jihomoravský kraj	11 127	43 992	25 %
Karlovarský kraj	5 044	12 641	40 %
Královéhradecký kraj	4 916	18 625	26 %
Liberecký kraj	4 461	15 989	28 %
Moravskoslezský kraj	17 472	39 907	44 %
Olomoucký kraj	5 582	19 603	29 %
Pardubický kraj	2 811	13 160	21 %
Plzeňský kraj	6 376	23 002	28 %
Středočeský kraj	12 265	42 231	29 %
Ústecký kraj	12 812	39 013	33 %
Kraj Vysočina	3 333	16 804	20 %
Zlínský kraj	3 093	15 068	21 %
Celkový součet	115 685	378 633	

Vzhledem k tomu, že dojde k nárůstu agendy, bude nutné posílit personální obsazení Celní správy. Níže uvedené tabulky ilustrují potřebný počet pracovníků na odděleních Správy příjmů a na odděleních Vymáhání pro správu justičních pohledávek. Na odděleních správy příjmů se vychází z počtu předpisů dělené správy předaných v roce 2018. Na odděleních

vymáhání se částečně vychází z počtu předpisů předaných na vymáhání vzniklých v roce 2018. Celní úřad Praha Ruzyně nebude s ohledem na územní působnost agendu justičních pohledávek vykonávat, proto není uveden v uvedených tabulkách. Počet pracovníků na vymáhání byl zvýšen o jedno systemizované místo na každém celním úřadě, neboť se očekává vyšší časová náročnost pro zjištění postihnutelného majetku u vymáhání justičních pohledávek než u ostatních peněžitých plnění v rámci dělené správy (absence bankovních účtů, popř. účet s nulovým zůstatkem, dlužník nepracuje, popř. je ve výkonu trestu, nebydlí na adrese trvalého pobytu, apod.) Z těchto důvodů se domníváme, že bude nutné ve větší míře využívat institut místního šetření. Z tohoto důvodu jsou samostatně uvedeni tzv. mobiliární exekutoři, tedy pracovníci, kteří mohou provádět mobilární exekuce.

Celní úřad pro	Počet předpisů dělené správy za rok 2018	Agenda správy příjmů		Nárůst v % na Správě příjmů	Potřeba navýšení počtu pracovníků na Správě příjmů
		počet pracovníků	případů na pracovníka		
hlavní město Prahu	53 203	21	2 534	42 %	5
Jihočeský kraj	25 395	12	2 116	17 %	3
Jihomoravský kraj	43 992	21	2 095	25 %	4
Karlovarský kraj	12 641	9	1 405	40 %	3
Královéhradecký kraj	18 625	10	1 863	26 %	3
Liberecký kraj	15 989	7	2 284	28 %	3
Moravskoslezský kraj	39 907	12	3 326	44 %	5
Olomoucký kraj	19 603	13	1 508	29 %	3
Pardubický kraj	13 160	8	1 645	21 %	2
Plzeňský kraj	23 002	14	1 643	28 %	3
Středočeský kraj	42 231	24	1 760	29 %	4
Ústecký kraj	39 013	20	1 951	33 %	4
Kraj Vysočina	16 804	10	1 680	20 %	3
Zlínský kraj	15 068	9	1 674	21%	2
Celkový součet	378 633	190			47

Celní úřad pro	Počet předpisů předaných k vymáhání vzniklých v roce 2018	Agenda vymáhání		Nárůst v % na Vymáhání	Potřeba navýšení počtu pracovníků na Vymáhání	Mobiliární exekutoři
		počet pracovníků	případů na pracovníka			
hlavní město Prahu	32 384	43	753	68 %	10	2
Jihočeský kraj	9 037	21	430	48 %	4	1
Jihomoravský kraj	15 128	35	432	74 %	5	2
Karlovarský kraj	11 268	11	1 024	45 %	3	1
Královéhradecký kraj	7 019	16	439	70 %	3	1

Liberecký kraj	9 374	14	670	48 %	4	1
Moravskoslezský kraj	14 690	26	565	119 %	7	2
Olomoucký kraj	5 408	14	386	103 %	4	1
Pardubický kraj	4 185	11	380	67 %	3	1
Plzeňský kraj	9 811	18	545	65 %	5	1
Středočeský kraj	15 824	39	406	78 %	6	2
Ústecký kraj	34 670	40	867	37 %	6	2
Kraj Vysočina	5 645	12	470	59 %	3	1
Zlínský kraj	3 833	12	319	81 %	3	1
Celkový součet	178 276	312			66	19

Celní úřad pro	Potřeba navýšení počtu pracovníků na Správě příjmů	Potřeba navýšení počtu pracovníků na Vymáhání	Mobiliární exekutoři
hlavní město Prahu	5	10	2
Jihočeský kraj	3	4	1
Jihomoravský kraj	4	5	2
Karlovarský kraj	3	3	1
Královéhradecký kraj	3	3	1
Liberecký kraj	3	4	1
Moravskoslezský kraj	5	7	2
Olomoucký kraj	3	4	1
Pardubický kraj	2	3	1
Plzeňský kraj	3	5	1
Středočeský kraj	4	6	2
Ústecký kraj	4	6	2
Kraj Vysočina	3	3	1
Zlínský kraj	2	3	1
Celkový součet	47	66	19
Celkové navýšení pracovníků:			132

Vzhledem k tomu, že se předpokládá, že justiční pohledávky budou Celní správě předávány elektronicky v předem dohodnutém formátu a struktuře, bude potřeba personálního zajištění této agendy reálně nižší, a to z důvodu výrazného snížení administrativy. Požadavek na navýšení 132 míst zaměstnanců se z důvodu snížení administrativní zátěže omezí na celkem 120 míst.

Pokud jde o navýšení nákladů státu spojených s těmito pracovníky Celní správy, předpokládá se jednorázové navýšení nákladů o 96 000 Kč na zaměstnance, celkové jednorázové náklady pro 120 nových zaměstnanců tak činí **11 520 000 Kč**. Roční náklad na jednoho pracovníka je

v průměru ve výši 616 537 Kč, celkové roční náklady pro 120 zaměstnanců jsou ve výši **73 984 440 Kč**, podrobněji viz následující tabulka:

Vyčíslení nákladů nových míst Celní správy v Kč				
		9. platová třída	10. platová třída	celkem
Počet pracovníků		40	80	120
Každoročně se opakující výdaje	Měsíční plat na zaměstnance	31 613,97	38 125,00	35 954,66
	Povinné pojistné a FKSP měsíčně na zaměstnance	11 381,03	13 725,00	12 943,68
	Měsíčně na plat, povinné pojistné (36% sazba roku 2017) a FKSP na zaměstnance	42 995,00	51 850,00	48 898,33
	Ročně na plat, povinné pojistné a FKSP na zaměstnance	515 940	622 200	586 780
	Ročně na plat, povinné pojistné a FKSP všech zaměstnanců	20 637 600	49 776 000	70 413 600
	Roční výdaje na provoz budov na jednoho zaměstnance	X	X	29 757
	Roční výdaje na provoz budov na všechny zaměstnance	X	X	3 570 840
<u>Každoroční celkové výdaje na všechny zaměstnance</u>		X	X	73 984 440
Jednorázové výdaje	Jednorázově na pracovníka na kancelářský inventář	X	X	60 000
	Jednorázově na pracovníka na IT vybavení	X	X	36 000
<u>Jednorázové celkové výdaje na všechny pracovníky</u>		X	X	11 520 000

V přechodné době budou většinu justičních pohledávek, které vznikly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona i nadále vymáhat orgány justice, z toho důvodu dojde k přesunu zaměstnanců v průběhu prvních dvou let účinnosti legislativní změny.

V souvislosti s přesunem agendy vymáhání pohledávek na Celní správu bude převedeno prvním rokem účinnosti legislativní změny celkem 67 míst zaměstnanců soudů s tím, že k datu 1. ledna bude převedeno 33 míst a k datu 1. června 34 míst zaměstnanců.

Následující rok bude převedeno zbylých 53 míst, přičemž k 1. lednu se bude jednat o 25 míst a k 1. červnu o 28 míst. Veškerá místa budou přesunuta včetně prostředků na platy a souvisejících výdajů (viz tabulka výše). V daných přesunech se jedná o tabulková místa, nebude tedy docházet k přesunu konkrétních zaměstnanců. Zároveň v této věci poskytne Ministerstvo spravedlnosti požadované běžné provozní výdaje ve výši 29 757 Kč na zaměstnance a rok. Tato částka bude převedena jako trvalá změna; k přesunu prostředků tedy dojde pro určený rok a všechny následující roky. Dále budou ze strany Ministerstva spravedlnosti převedeny jednorázové náklady ve výši 96 000 Kč na zaměstnance.

Převod pohledávek na Celní správu bude mít dále dopad do příjmů kapitoly Ministerstva spravedlnosti. V této souvislosti bude nutné snížení rozpočtu příjmů Ministerstva spravedlnosti, jehož rozsah se na základě ročních Zpráv o vymáhání pohledávek zpracovávaných odborem právním Ministerstva spravedlnosti odhaduje na 268 mil. Kč v prvním roce účinnosti, 293 mil. Kč ve druhém roce a 318 mil. Kč ve třetím roce (a v následujících letech) účinnosti novel příslušných právních předpisů. Snížení rozpočtu příjmů kapitoly Ministerstva spravedlnosti by mělo být kompenzováno navýšením příjmů Celní správy, resp. Ministerstva financí. Veškeré příslušné přesuny příjmů i výdajů by měly být zahrnuty v rámci přípravy rozpočtu a střednědobých výhledů.

Zvýšení personálních kapacit i objemu prostředků na platy zaměstnanců Celní správy bude realizováno výhradně na úkor personálních kapacit a objemu prostředků na platy rozpočtové kapitoly Ministerstva spravedlnosti. Navrhovaná změna bude proto rozpočtově i personálně neutrální.

Po účinnosti předloženého zákona budou s ohledem na konstrukci přechodných ustanovení příjmem rozpočtu kapitoly Ministerstva spravedlnosti pouze příjmy z peněžitých trestů a dalších pohledávek, které jsou předmětem předkládaného návrhu, bez ohledu na to, zda vznikly přede dnem nebo po dni nabytí účinnosti tohoto zákona, které se podaří vybrat (bude přijata jejich dobrovolná platba), a dále pak částky vymožených peněžitých trestů a dalších pohledávek, které jsou předmětem předkládaného návrhu, které vznikly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Příjmy z pohledávek Vězeňské služby vzniklých přede dnem účinnosti tohoto zákona však budou příjmem rozpočtu kapitoly Ministerstva spravedlnosti pouze v případě, že tyto pohledávky byly předány k vymáhání soudnímu exekutorovi.

Příjmem rozpočtu kapitoly Ministerstva financí pak budou vymožené peněžité tresty, jež nejsou majetkovou trestní sankcí podle zákona č. 59/2017 Sb. o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí uložených v trestním řízení a o změně některých zákonů,¹ a další pohledávky, které jsou předmětem předkládaného návrhu, které vznikly po dni nabytí účinnosti tohoto zákona, popř. vymožené pohledávky Vězeňské služby, které jsou předmětem předkládaného návrhu, s výjimkou pohledávek vzniklých přede dnem účinnosti tohoto zákona předaných k vymáhání soudnímu exekutorovi.

Dopady na ostatní veřejné rozpočty se neočekávají.

¹ S vymoženými peněžitými tresty, jež majetkovou trestní sankcí podle zákona č. 59/2017 Sb. představují, bude naloženo podle pravidel uvedeného zákona, především jeho § 7.

Předpokládaný hospodářský a finanční dopad na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Navržená právní úprava není spojena s dopady na podnikatelské prostředí v České republice, dílčí dopad bude mít pouze na ty exekutory, kteří dnes vymáhají pohledávky soudů, státních zastupitelství či věznic, které podléhají daňovému režimu.

Odsouzení mají řadu pohledávek za jednotlivými složkami justice, které je po něm dnes vymáhají nezávisle na sobě. Za dílčí pozitivní dopad na podnikatelské prostředí tak lze považovat skutečnost, že v těchto případech, kdy dnes po povinném vymáhá své pohledávky např. zároveň soud (náklady nutné obhajoby) a několik věznic, kde odsouzený vykonával trest (náklady výkonu trestu, náklady spojené s výkonem trestu), tj. více subjektů, bude podnikatel, který je plátcem mzdy pro povinný subjekt, komunikovat již pouze s jediným vymáhajícím orgánem (celním úřadem), čímž dojde ke snížení administrativní zátěže tohoto podnikatele. Kromě toho lze předpokládat, že např. u řady odsouzených, kteří vykonávají trest odnětí svobody, zároveň z jiného titulu probíhá daňová exekuce, kdy podnikatel (plátce mzdy pro povinný subjekt) s celním úřadem komunikuje již dnes.

Navrhovaná právní úprava není spojena s žádnými sociální dopady, dopady na specifické skupiny obyvatel ani dopady na životní prostředí.

Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navržená právní úprava nemá bezprostřední, ani sekundární dopady na rovnost mužů a žen a nevede k diskriminaci jednoho z pohlaví, neboť nijak nerozlišuje, ani nezvýhodňuje jedno z pohlaví a nestanoví pro ně odlišné podmínky.

Navržená právní úprava neupravuje vztahy, které by se dotýkaly zákazu diskriminace ve smyslu antidiskriminačního zákona (tj. nerovného zacházení či znevýhodnění některé osoby z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru). Lze proto konstatovat, že právní úprava obsažená v návrhu zákona nemá žádné dopady ve vztahu k zákazu diskriminace.

Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Předložený návrh v této oblasti stávající úpravu nikterak nemění, dopady na problematiku ochrany soukromí a osobních údajů se nepředpokládají. Soudy, státní zastupitelství a věznice budou postupovat podle dosavadních procesních pravidel, která jim nyní umožňují v zákonem stanovených případech zasahovat do soukromí osob a pro potřeby příslušného řízení nakládat s osobními údaji osob. Obdobné platí i pro celní úřady, které budou postupovat podle daňového řádu. Předložený návrh se specificky nedotýká ochrany soukromí a osobních údajů a v této oblasti stávající úpravu nikterak nemění, tudíž se dopady na problematiku ochrany soukromí a osobních údajů nepředpokládají.

Navrhovaná právní úprava je v souladu s právními předpisy na ochranu osobních údajů.

Zhodnocení korupčních rizik

Předkládaný návrh zákona oproti dosavadní právní úpravě korupčního rizika nijak nezvyšuje a ani s ním nejsou spojena nová korupční rizika. Navrhovaná právní úprava není spojena s vyššími korupčními riziky, než kterým čelí celní úřady obecně v rámci jiné vymáhací agendy. Korupční riziko pro ně není nové, je přítomno i při účinnosti stávající právní úpravy; prostředky ochrany proti tomuto riziku jsou tudíž obsaženy již ve stávající právní úpravě (jde zejména o principy odpovědnosti podle zákona o Celní správě České republiky a podle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů). Kromě těchto pojistek se čelí případnému korupčnímu riziku i hrozbou trestního stíhání toho, kdo úplatek nabídl, poskytl nebo slíbil, jakož i toho, kdo si dal úplatek slíbit nebo jej přijal.

Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná úprava nepřináší negativní dopady na bezpečnost nebo obranu státu.

Zvláštní část

K části první – změna trestního řádu

K bodu 1 (§ 343 odst. 4)

Při správě placení peněžitého trestu se postupuje podle daňového řádu. Trestní řád však upravuje odklad výkonu tohoto trestu i možnosti jeho rozložení do splátek. Navrhuje se tedy výslovně vyloučit aplikaci ustanovení o posečkání daně a rozložení její úhrady na splátky, což jsou instituty plnící obdobný účel. Není žádoucí umožnit odklad či rozložení peněžitého trestu jak podle trestního řádu, tak podle daňového řádu, neboť tím by docházelo k oslabování účinku peněžitého trestu jako sankce.

V souladu s obecnou částí důvodové zprávy se zároveň stanovuje, že k vymáhání peněžitého trestu budou napříště příslušné celní úřady.

K bodu 2 (§ 343a)

Stanovuje se povinnost vzájemné výměny informací nezbytných pro výkon uloženého peněžitého trestu mezi soudy a celními úřady. Skutečnostmi podstatnými pro placení peněžitého trestu mohou být i jiné skutečnosti než skutečnosti v zákoně pouze demonstrativně uvedené – jsou jimi např. informace o uložené milosti, amnestii, informace o zaslání rozhodnutí soudu do jiného členského státu za účelem jeho uznání a výkonu podle § 276 ZMJS, rozhodnutí o nahrazení peněžitého opatření obecně prospěšnou činností v rámci probačního programu podle § 27 odst. 5 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, apod. Informační toky směrem k soudům jsou pak nezbytné pro možné reakce soudu v rámci vykonávacího řízení (tato obligatorní informační povinnost tedy představuje určitou věcně odůvodnitelnou odchylku od obecného ustanovení § 162 odst. 4 daňového řádu). Ustanovení § 162 odst. 4 daňového řádu, podle kterého celní úřad poskytne na dožádání soudu, který uložil peněžitý trest, informace o jeho placení, tím není dotčeno a uplatní se i vedle § 343a odst. 3 tr. ř.

K bodu 3 (§ 361)

V souladu s obecnou částí důvodové zprávy se stanovuje, že k vymáhání pohledávek z peněžitých pokut budou napříště příslušné celní úřady.

K bodu 4 (§ 361a)

V souladu s obecnou částí důvodové zprávy se navrhuje zavedení kompetenční dělené správy i u dalších pohledávek trestního řízení. Ve vztahu k nákladům spojeným s výkonem vazby a výkonem trestu odnětí svobody pak specifika upravuje zákon o výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „ZVTOS“) a zákon o výkonu vazby.

V případě pohledávek na náklady trestního řízení – shodně jako v případě peněžitého trestu – před vlastním předáním dojde k využití peněžní záruky podle § 73a odst. 6 tr. ř.

K přechodnému ustanovení

K vymáhání pohledávek, jejichž správa placení se podle trestního řádu řídí daňovým řádem, bude Celní správa příslušná pouze v případě těch pohledávek, které vzniknou (které se staly splatnými) ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Příslušnost k vymáhání pohledávek, které vznikly přede dnem účinnosti tohoto zákona, se nemění, tj. tyto pohledávky i nadále budou vymáhány přímo soudy nebo prostřednictvím soudního exekutora.

K části druhé – změna občanského soudního řádu

V souladu s obecnou částí důvodové zprávy se stanovuje, že k vymáhání pořádkových pokut ukládaných podle občanského soudního řádu, stejně tak jako pohledávek uvedených v § 148 odst. 1 a 2 o.s.ř. a pokut ukládaných v rámci výkonu rozhodnutí podle § 351 o.s.ř., budou napříště příslušné celní úřady. V zájmu právní jistoty se navrhuje formulace vztahující výslovně režim daňového řádu na správu placení těchto pohledávek, tj. i na vybírání a evidenci pořádkových pokut (jde o tzv. procesní dělenou správu).

Stávající ustanovení § 148 odst. 3 o.s.ř. o tom, že „u pohledávek státu vzniklých z důvodu práva na náhradu nákladů řízení vůči osobám uvedeným v odstavcích 1 a 2 ve výši státem placených nákladů řízení se úrok z prodlení nevyměřuje“, se navrhuje vypustit pro nadbytečnost, neboť skutečnost, že u těchto pohledávek se nepožadují úroky z prodlení, vyplývá z § 253 odst. 3 daňového řádu.

Stávající systém vymáhání pokut, které byly uloženy soudem při výkonu rozhodnutí provedením prací a výkonů, byl obdobný jako u jiných justičních pohledávek s tím rozdílem, že soud, resp. pověřený exekutor nepostupoval podle daňového řádu, ale podle ustanovení o výkonu rozhodnutí. Nově se přenáší vymáhání takto uložených pokut ze soudu na Celní správu. Soudy tedy i nadále budou oprávněny uведенé pokuty vybírat, vymáhání však bude vykonávat Celní správa. Spolupráce mezi oběma subjekty bude zajištěna prostřednictvím ustanovení o dělené správě – tudíž pokud soud kupř. pokutu promine, bude muset dát bez zbytečných průtahů Celní správě na vědomí, že vymáhání se stalo již bezpředmětným. Pokud naopak bude soud zajímat, jak vymáhání pokračuje, bude mu Celní správa potřebnou informaci povinna sdělit.

K přechodným ustanovením

Procesní režim pokut uložených v rámci výkonu rozhodnutí podle § 351 o.s.ř., které vznikly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se nemění; daňový řád se bude vztahovat až na ty, které se staly splatnými ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

K vymáhání pořádkových pokut ukládaných podle občanského soudního řádu, stejně tak jako pohledávek uvedených v § 148 odst. 1 a 2 o.s.ř. a pokut ukládaných v rámci výkonu rozhodnutí podle § 351 o.s.ř., bude Celní správa příslušná pouze v případě těch pohledávek, které vzniknou (které se staly splatnými) ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Příslušnost k vymáhání pohledávek, které vznikly přede dnem účinnosti tohoto zákona, se nemění, tj. tyto pohledávky i nadále budou vymáhány přímo soudy nebo prostřednictvím soudního exekutora.

K části třetí – změna zákona o soudních poplatcích

V souladu s obecnou částí důvodové zprávy se stanovuje, že k vymáhání soudních poplatků budou napříště příslušné celní úřady. V návaznosti na tuto změnu se upravuje i § 8 odst. 3, neboť působnost této normy je třeba omezit pouze na proces vybírání; poplatky vymáhané celním úřadem se budou platit na příslušný účet celního úřadu.

K přechodnému ustanovení:

K vymáhání soudních poplatků bude Celní správa příslušná pouze v případě těch pohledávek, které vzniknou (které se staly splatnými) ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Příslušnost k vymáhání pohledávek, které vznikly přede dnem účinnosti tohoto zákona, se nemění, tj. tyto pohledávky i nadále budou vymáhány přímo soudy nebo prostřednictvím soudního exekutora.

K části čtvrté – změna zákona o státním zastupitelství

V souladu s obecnou částí důvodové zprávy se stanovuje, že k vymáhání pořádkových pokut uložených podle zákona o státním zastupitelství budou napříště příslušné celní úřady. Úprava pořádkových pokut podle zákona o státním zastupitelství se přitom systematicky upravuje na jednom místě.

K přechodnému ustanovení:

K vymáhání pořádkových pokut uložených podle zákona o státním zastupitelství bude Celní správa příslušná pouze v případě těch pohledávek, které vzniknou (které se staly splatnými) ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Příslušnost k vymáhání pohledávek, které vznikly přede dnem účinnosti tohoto zákona, se nemění, tj. tyto pohledávky i nadále budou vymáhány přímo státním zastupitelstvím nebo prostřednictvím soudního exekutora.

K části páté – změna zákona o výkonu vazby

V rámci legislativní techniky se vydělují společná ustanovení platná pro vymáhání výkonu vazby, nákladů spojených s výkonem vazby a náhrady škody podle § 21b do samostatného ustanovení. K bližšímu odůvodnění lze odkázat na odůvodnění ke změnám § 35 odst. 3 a 4 a § 36 odst. 4 ZVTOS, které jsou obsaženy v části šesté tohoto návrhu.

K přechodnému ustanovení

Přechodné ustanovení k zákonu o výkonu vazby a zákonu o výkonu trestu odnětí svobody je koncipováno odlišně od přechodných ustanovení k novelám jiných předpisů obsaženým v tomto zákoně, které upravují kompetenci celního úřadu k vymáhání pohledávek.

Celní správa je ochotna v těchto případech převzít a vymáhat i starší pohledávky vzniklé před účinností tohoto zákona, což v případech pohledávek dnes spravovaných soudy a státními zastupitelstvími z kapacitních důvodů ochotna není. Zároveň je zde předpoklad, že u odsouzených, popř. obviněných, kteří budou mít neuhrazené náklady výkonu trestu, náklady spojené s výkonem trestu, náklady výkonu vazby, náklady spojené s výkonem vazby, škodu nebo nemajetkovou újmu, kterou způsobili Vězeňské službě, bude zároveň z jiného titulu probíhat daňová exekuce, a tak tímto způsobem dojde k žádoucí koncentraci vymáhání

pohledávek státu po těchto osobách, což bude efektivnější a pro samotné odsouzené/obviněné i méně zatěžující.

Pohledávky, které vznikly před účinností tohoto zákona a které již byly předány k vymáhání soudnímu exekutorovi, však z procesních důvodů nebudou Celní správě předávány.

K části šesté – změna zákona o výkonu trestu odnětí svobody

K bodu 1 (§ 25 odst. 4)

Ustanovení § 25 odst. 4 ZVTOS omezuje odsouzeného v dispozici s penězi, které mu byly zaslány do věznice v případě, pokud má neuhrazené pohledávky, jejichž výčet je v tomto ustanovení uveden. V tomto případě může k úhradě za poskytnuté zdravotní služby neuhrazené z veřejného zdravotního pojištění a nákupu použít pouze polovinu zaslanych peněžních prostředků, druhou polovinu pak může použít pouze k úhradě uvedených pohledávek.

Navrhuje se aktualizovat výčet pohledávek, jejichž neuhrazení brání odsouzenému v dispozici s celou částkou, která mu byla zaslána, tak, aby pokrýval i pohledávky, které odsouzenému vznikly v souvislosti s výkonem trestu nebo vazby [náklady výkonu trestu (§ 152 tr. ř., § 35 ZVTOS), náklady spojené s výkonem trestu (§ 152 tr. ř., § 36 ZVTOS), náklady výkonu vazby (§ 152 tr. ř., § 10 vyhlášky č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány), náklady spojené s výkonem vazby (§ 152 tr. ř., § 21a zákona o výkonu vazby), škoda nebo nemajetková újma způsobená Vězeňské službě (§ 39a ZVTOS, § 21b zákona o výkonu vazby)].

Podle současného znění odsouzený v případě, kdy má neuhrazeny v tomto ustanovení specifikované pohledávky, může použít polovinu peněz zaslanych mu do věznice pouze na jejich úhradu. Nejde však o jeho povinnost. Návrh proto stanovuje, že zbývající část peněžních prostředků obligatorně Vězeňská služba použije na srážky k úhradě těchto pohledávek [návrh tak koresponduje s § 36 odst. 4 a 5 a § 39a odst. 4 (resp. s navrhovaným odst. 3) ZVTOS, a se stávajícím § 21a odst. 3 a 21b odst. 2 zákona o výkonu vazby (resp. s navrhovaným § 21c odst. 1 zákona o výkonu vazby)].

K bodu 2 (§ 35 odst. 3 a 4)

V souladu s obecnou částí důvodové zprávy se stanovuje, že k vymáhání nákladů výkonu trestu budou napříště příslušné celní úřady. Na rozdíl od jiných druhů daňových justičních pohledávek se navrhuje předávat tyto pohledávky Celní správě k vymáhání až v případě, kdy vězněná osoba je propuštěna na svobodu. Důvodem pro tuto odchylku je skutečnost, že tyto náklady jsou podle platné právní úpravy po dobu výkonu trestu sráženy z odměny za práci, věznice může k jejich úhradě použít peněžní prostředky, které má odsouzený uloženy ve věznici, event. výkon rozhodnutí lze provést příkázáním pohledávky. Není racionální, aby v těchto případech byly pohledávky předávány celním úřadům, nemluvě o tom, že by bylo poměrně značně administrativně náročné zajistit respektování osvobození od povinnosti hradit náklady výkonu trestu podle § 35 odst. 2 ZVTOS, postup podle vyhlášky č. 10/2000 Sb., apod., nemluvě o množství pohledávek, které by takto byly každoměsíčně předávány Vězeňskou službou celním úřadům. Vzhledem k tomu, že úhrada nákladů výkonu trestu prostřednictvím srážek z odměny za práci, z peněz uložených ve věznici či příkázáním pohledávky může být poměrně dlouhodobou záležitostí, navrhuje se, aby se po dobu výkonu trestu stavěla lhůta pro jejich placení – jde tak o ustanovení doplňující § 160 odst. 4 daňového řádu, jde přitom o situace analogické ustanovení § 160 odst. 4 písm. d) daňového řádu.

Speciální úprava upuštění od vymáhání nákladů výkonu trestu, která je obsažena ve stávajícím § 35 odst. 3 ZVTOS se navrhuje vypustit, neboť není věcného důvodu pro odchylnou úpravu od obecné úpravy obsažené v § 158 daňového řádu, podle které správce daně odepíše nedobytný nedoplatek, kterým se rozumí nedoplatek,

- a) který byl bezvysledně vymáhán na daňovém subjektu i na jiných osobách, na nichž mohl být vymáhán, nebo jehož vymáhání by zřejmě nevedlo k výsledku, anebo u něhož je pravděpodobné, že by náklady vymáhání přesáhly jeho výtěžek, nebo
- b) jehož vymáhání je spojeno se zvláštními nebo nepoměrnými obtížemi.

Vypouští se rovněž oprávnění ředitele věznice na základě písemné a potřebnými doklady doložené žádosti odsouzeného prominout zcela nebo zčásti povinnost uhradit náklady výkonu trestu, ze kterého byl odsouzený propuštěn, odůvodňují-li to tíživé sociální poměry odsouzeného. Pohledávky nákladů výkonu trestu odsouzeného, který byl z výkonu trestu propuštěn, bude napříště vymáhat celní úřad, není tedy už z tohoto důvodu vhodné, aby ředitel věznice mohl rozhodovat o prominutí těchto nákladů. Celní úřad pak může v těchto případech povolit poseckání úhrady daně, popřípadě rozložení její úhrady na splátky (§ 156 daňového řádu), popř. tyto pohledávky odepsat pro nedobytnost.

K bodu 3 (§ 35 odst. 5)

Ustanovení § 35 odst. 5 se zrušuje pro nadbytečnost, neboť skutečnost, že u těchto pohledávek se nepožadují úroky z prodlení, vyplývá z § 253 odst. 3 daňového řádu.

K bodu 4 (§ 36 odst. 4)

Jde o formální úpravu, neboť věznice v rámci vymáhání pohledávek nákladů výkonu trestu (stejně tak jako nákladů spojených s výkonem trestu, nákladů výkonu vazby, nákladů spojených s výkonem vazby a škody nebo nemajetkové újmy způsobené Vězeňské službě) neprovádí výkon rozhodnutí, neboť postupuje podle daňového řádu, popř. podle speciálních ustanovení upravených v zákoně o výkonu trestu odnětí svobody, zákoně o výkonu vazby či vyhlášky č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů.

K bodu 5 (§ 36 odst. 6)

Jde o legislativně technickou změnu navazující na vypuštění stávajícího ustanovení § 35 odst. 5 (viz příslušný novelizační bod této části).

K bodu 6 (§ 39a odst. 3 a 4)

Viz odůvodnění k novelizaci § 35 a 36.

K přechodnému ustanovení

Přechodné ustanovení k zákonu o výkonu vazby a zákonu o výkonu trestu odnětí svobody je koncipováno odlišně od přechodných ustanovení k novelám jiných předpisů obsaženým v tomto zákoně, které upravují kompetenci celního úřadu k vymáhání pohledávek.

Celní správa je ochotna v těchto případech převzít a vymáhat i starší pohledávky vzniklé před účinností tohoto zákona, což v případech pohledávek dnes spravovaných soudy a státními zastupitelstvími z kapacitních důvodů ochotna není. Zároveň je zde předpoklad, že u odsouzených, popř. obviněných, kteří budou mít neuhrazené náklady výkonu trestu, náklady spojené s výkonem trestu, náklady výkonu vazby, náklady spojené s výkonem vazby, škodu nebo nemajetkovou újmu, kterou způsobil Vězeňské službě, bude zároveň z jiného titulu probíhat daňová exekuce, a tak tímto způsobem dojde k žádoucí koncentraci vymáhání pohledávek státu po těchto osobách, což bude efektivnější a pro samotné odsouzené/obviněné i méně zatěžující.

Pohledávky, které vznikly před účinností tohoto zákona a které již byly předány k vymáhání soudnímu exekutorovi, však z procesních důvodů nebudou Celní správě předávány.

K části sedmé – změna soudního řádu správního

K bodu 1 (§ 44 odst. 2)

Správa placení pořádkové pokuty uložené podle trestního řádu, podle zákona o státním zastupitelství i podle občanského soudního řádu podléhá daňovému řádu. Není ale důvodu, proč by daňovému režimu neměly podléhat i pořádkové pokuty ukládané podle soudního řádu správního. Zároveň dochází v souladu s obecnou částí důvodové zprávy k promítnutí záměru převést vymáhání justičních pohledávek, při jejichž správě placení se postupuje podle daňového řádu, na celní úřady.

K bodům 2 a 3 (§ 60)

Podle stávajícího § 60 odst. 10 s.ř.s. se pro vymáhání pohledávek státu vzniklých z důvodu práva na náhradu nákladů řízení podle § 60 odst. 9 s.ř.s. uplatní postup stanovený daňovým řádem. V zájmu právní jistoty se navrhuje formulace vztahující výslovně režim daňového řádu na správu placení, tj. i na vybírání a evidenci pořádkových pokut (jde o tzv. procesní dělenou správu). Zároveň dochází v souladu s obecnou částí důvodové zprávy k promítnutí záměru převést vymáhání justičních pohledávek, při jejichž správě placení se postupuje podle daňového řádu, na celní úřady.

Stávající ustanovení § 60 odst. 9 s.ř.s. o tom, že „u pohledávek státu vzniklých z důvodu práva na náhradu nákladů řízení vůči osobám uvedeným v odstavcích 4 a 6 ve výši státem placených nákladů řízení se úrok z prodlení nevyměřuje“ se navrhuje vypustit pro nadbytečnost, neboť skutečnost, že u těchto pohledávek se nepožadují úroky z prodlení, vyplývá z § 253 odst. 3 daňového řádu.

K přechodným ustanovením

Procesní režim pořádkových pokut uložených podle soudního řádu správního, které vznikly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se nemění; daňový řád se bude vztahovat až na ty, které se staly splatnými ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

K vymáhání pořádkových pokut uložených podle soudního řádu správního a pohledávek specifikovaných v § 60 odst. 9 s.ř.s. bude Celní správa příslušná pouze v případě těch pohledávek, které vzniknou (které se staly splatnými) ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Příslušnost k vymáhání pohledávek, které vznikly přede dnem účinnosti tohoto zákona, se nemění, tj. tyto pohledávky i nadále budou vymáhány přímo soudy nebo prostřednictvím soudního exekutora.

K části osmé – změna zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních

K bodu 1 (§ 11 odst. 4, § 132 odst. 4, § 270 odst. 2)

V souladu s obecnou částí důvodové zprávy se navrhuje zakotvit, že orgánem příslušným k vymáhání úhrady nákladů mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních (§ 11 ZMJS), nákladů převzetí (§ 132 ZMJS) a pohledávek podle § 286 odst. 6 ZMJS budou napříště celní úřady.

K bodům 2 a 3 (§ 178 odst. 1, § 180 a § 270 odst. 1 a 2)

Odůvodňované novelizační body reagují na skutečnost, že k vymáhání pohledávek uvedených v § 178 odst. 1, § 180 a § 270 odst. 1 a 2 ZMJS budou napříště příslušné celní úřady. Jde-li o výkon rozhodnutí mezinárodního soudu, kterým byl uložen peněžitý trest, připadá podle § 178 ZMJS částka, která byla výkonem jeho rozhodnutí získána, mezinárodnímu soudu a orgán, který ji vybral nebo vymohl, ji převede mezinárodnímu soudu nebo tomu, koho mezinárodní soud určí, na jimi stanovený účet. Částka získaná výkonem tohoto rozhodnutí se tedy převede na příslušný účet (buď mezinárodního soudu, nebo toho, koho mezinárodní soud určí), přičemž příslušné kontaktní údaje předá celnímu úřadu soud zároveň s postoupením pohledávky k vymáhání (tj. nebude zapotřebí provádění žádných zvláštních úkonů ze strany celního úřadu vůči mezinárodnímu soudu nebo příjemci vypořádané částky). Totéž platí pro postup podle § 180 ZMJS.

K bodu 4 (§ 271 odst. 3)

Aby samosoudce mohl řádně informovat příslušný orgán jiného členského státu o skutečnostech uvedených v návaznosti na čl. 14 rámcového rozhodnutí Rady 2005/214/SVV ze dne 24. února 2005 o uplatňování zásady vzájemného uznávání peněžitých trestů a pokut v § 271 odst. 1 ZMJS, stanoví se povinnost celního úřadu, který vymáhá peněžitou sankci nebo jiné peněžité plnění podle této hlavy, vyrozumět bez zbytečného odkladu soud o tom, že tato peněžitá sankce nebo jiné peněžité plnění bylo vykonáno nebo že vymožení peněžité sankce nebo jiného peněžitého plnění by mohlo být zmařeno a z jakých důvodů. Toto ustanovení navazuje na informační povinnost celního úřadu podle trestního řádu (§ 343a odst. 3 tr. ř.), která se ale týká pouze peněžitých trestů, a je nezbytné i pro řádnou reakci soudu v rámci vykonávacího řízení (tato obligatorní informační povinnost tedy představuje určitou věcně odůvodnitelnou odchylku od obecného ustanovení § 162 odst. 4 daňového řádu). Tímto ustanovením není dotčena informační povinnost podle trestního řádu, je-li takto uznán a vykonáván peněžitý trest [viz i § 270 odst. 1 písm. a) ZMJS].

K přechodnému ustanovení

Kompetentní k vymáhání pohledávek soudů, jejichž správa placení se řídí daňovým řádem, bude Celní správa příslušná pouze v případě těch pohledávek, které vzniknou (které se staly splatnými) ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Příslušnost k vymáhání pohledávek, které vznikly přede dnem účinnosti tohoto zákona, se nemění, tj. tyto pohledávky i nadále budou vymáhány přímo soudy nebo prostřednictvím soudního exekutora.

K části deváté – změna zákona o zvláštních řízeních soudních

Podle stávající právní úpravy pokuty, které byly uloženy při výkonu rozhodnutí o péči o nezletilé děti, vymáhá soud. Oproti jiným pokutám, které jsou ukládány soudy, však není stanoveno, že se při správě jejich placení postupuje podle daňového řádu, přičemž pro odchylný procesní režim u těchto justičních pohledávek není dán racionální důvod. Za účelem unifikace postupu při vymáhání justičních pohledávek se tedy i zde navrhuje, aby i tyto pokuty podléhaly daňovému režimu a orgánem příslušným k jejich vymáhání byla Celní správa.

Podle § 507 z.ř.s. lze na návrh zákonného zástupce nebo opatrovníka nezletilého dítěte na základě rozhodnutí soudu čerpat peněžní prostředky k náhradě vynaložených a prokázaných nákladů, slouží-li k uspokojení nezbytných potřeb dítěte, a to do výše částky vymožených pokut. Vzhledem k tomu, že tyto pohledávky napříště nebudou vymáhány soudy, zrušuje se povinnost soudů evidovat částku vymožených pokut; informaci o výši částky vymožené pokuty Celní správa sdělí soudu v rámci součinnosti stanovené daňovým řádem.

K přechodným ustanovením

K vymáhání pokut, které byly uloženy při výkonu rozhodnutí o péči o nezletilé děti, bude Celní správa příslušná pouze v případě těch pohledávek, které vzniknou (které se staly splatnými) ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Příslušnost k vymáhání pohledávek, které vznikly přede dnem účinnosti tohoto zákona, se nemění, tj. tyto pohledávky i nadále budou vymáhány přímo soudy nebo prostřednictvím soudního exekutora. U pohledávek které vznikly přede dnem účinnosti tohoto zákona, se nemění ani jejich procesní režim (daňový řád se bude vztahovat až na pokuty, které byly uloženy při výkonu rozhodnutí o péči o nezletilé děti, které se staly splatnými ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona).

K části desáté – změna zákona o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí uložených v trestním řízení

Novelizované ustanovení upravuje nakládání s peněžními prostředky získanými výkonem uloženého peněžitého trestu a peněžitého opatření v řízení o trestném činu, v důsledku jehož spáchání vznikl poškozenému, který není státem, majetkový nárok, tj. které odsouzený pachatel dobrovolně uhradil, nebo které na něm byly vymoženy. Peněžní prostředky získané výkonem tohoto trestu zašle ten, kdo je v rámci výkonu získal, na zvláštní účet Ministerstva spravedlnosti zřízený podle zákona o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí uložených v trestním řízení. Dosavadní textace počítala s tím, že jediným orgánem, který je příslušný k výkonu peněžitého trestu nebo peněžitého opatření, je soud. Ustanovení § 4 odst. 1 tak musí reflektovat změny, které jsou navrženy v zároven předkládané novele trestního řádu, podle které k vymáhání těchto majetkových sankcí budou napříště příslušné celní úřady. Peněžní prostředky získané výkonem peněžitého trestu tak budou zasílat na zvláštní účet Ministerstva spravedlnost jednak soudy (částky peněžitého trestu zaplacené na vyzvu soudu) a jednak příslušné celní úřady (částky peněžitého trestu vymožené Celní správou).

K části jedenácté – účinnost

Účinnost návrhu zákona se navrhuje s ohledem na požadavky § 3 odst. 3 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění zákona č. 277/2019 Sb. a s přihlédnutím k potřebné délce legisvakance nezbytné pro personální zajištění rozšíření agendy Celní správy a pro novelizaci interních resortních předpisů.